Annus IV. - Vol. IV. Die 15 Iunii 1912. Num. 11.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

I. *Acta Pii PP. X.:* Litterae Apostolicae, pag. 397; Epistolae, pag. 400. — II. *S. C. de Sacramentis:* Circa impedimentum ex adulterio cum attentatione matrimonii proveniens, pag. 403. — III. *Sacra Congr. Concilii:* Laquedonien. Iuris suffragii, pag. 404. — IV. *Sacra Congr. Rituum:* Instructio super privilegiis in triduo vel octiduo in honorem novensilium Beatorum vel Sanctorum, pag. 417; Dubia, pag. 419. — V. *S. Romana Rota:* Lausanen. et Geneven. Diffamationis, pag. 420.

Diarium Romanae Curiae: Congreg. antipreparatoria, nomine, onorificenze, necrologio, pag. 426-428.

ROMAE

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

MDCCCCXII

Directio: Palazzo della Cancelleria — Roma.

Administratio: Tipografia Poliglotta Vaticana. — Roma.

Pretium annuae subnotationis.

Pro Italia. L. 12. — Extra Italiam. L. 15.

Unius fasciculi, L. 1.

« *Bis fere in mense* (Commentarium) *prodibit ac quoticscumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur* » (Ex *Commentarii Officialis* ratione die 29 octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

(An. IV, n. 11 - 15 Iunii 1912)

ACTA PII PP. X

Litterae Apostolicae.

PAG.

I. *Maiore Nobis.* - Societates puerorum sanctissimi Sacramenti quod ad aggregationem Primariae de Urbe a clausula distantiae dispensantur. - *26 aprilis 1912* 397

II. *Pias fidelium.* - Archisodalitati ab opere S. Philumenae Parisiis ad Vallem Girardi erectae fit venia cognomines omnes societates erectas sive erigendas ubique terrarum in perpetuum sibi aggregandi. - *21 maii 1912* 398

Epistolae.

I. *Muneris Nostri.* - Ad R. P. D. Paulum Petrum XIII Terzian, Patriarcham Ciliciae Armeniorum, ob iniuriam Ecclesiae et patriarchalis Sedis iuribus inflictam. - *4 iunii 1912* 400

II. *Solertiae qua.* - Ad R. D. Philippum Flechter M. A., sodalitatis Moderatorem quae « of our Lady of Ransom » nuncupatur, XXV anniversario adventante ex quo sodalitas ipsa condita fuit. - *25 aprilis 1912* 401

III. *Quamquam te.* - Ad R. D. Iosephum Fagnano, e pia Societate S. Francisci Salesii, Praefectum Apostolicum Patagoniae Meridionalis, XXV anno recurrente ex quo primam ad « Punta Arenas » missionalem domum ipse condidit. - *3 maii 1912* 402

S. CONGREGATIO DE SACRAMENTIS.

Decretum circa impedimentum ex adulterio cum attentatione matrimonii proveniens. - *3 iunii 1912*. 403

S. CONGREGATIO CONCILII.

Laquedonien. - Iuris suffragii (per summaria precum). - *16 martii 1912* 404

S. CONGREGATIO RITUUM.

I. *Instructio* super privilegiis quae in triduo vel octiduo solemniter celebrando infra annum a beatificatione vel canonizatione per rescriptum sacrae ipsius Congregationis a Summo Pontifice concedi solent. - *22 maii 1912* 417

II. *Societatis Missionariorum SSmi Cordis Iesu.* - Dubia. - *24 maii 1912* 419

SACRA ROMANA ROTA.

Lausanen. et Geneven. - Diffamationis. - *16 martii 1912* 420

DIARIUM ROMANAE CURIAE

I. Sacra Congregazione dei Religiosi. *Nomine* 426

II. Sacra Congregazione dei Riti. *Congregazione antipreparatoria* . . . 426

III. Segreteria di Stato. *Nomine, onorificenze* 427

IV. Necrologio 427

Annus IV. - Vol. IV. Die 15 Iunii 1912. Num. 11.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. X

LITTERAE APOSTOLICAE.

I.

SOCIETATES PUERORUM SANCTISSIMI SACRAMENTI QUOD AD AGGREGATIONEM PRIMARIAE DE URBE A CLAUSULA DISTANTIAE DISPENSANTUR.

PIUS PP. X.

Ad perpetuam rei memoriam. — Maiore Nobis in desiderio nihil est quam ea omnia quantum in Domino possumus procurare, quae ad populi pietatem erga Divini amoris Sacramentum excitandam fovendamque facere possint. Hoc permoti consilio potissimum fidelium societates in honorem augusti Mysterii institutas peculiaribus gratiis ac privilegiis locupletamus, earumque diffusioni in universum terrarum orbem paterno studio ac vigili diligentia consulimus. Idcirco sodalitatem Puerorum Ssmi Sacramenti in Basilica sanctorum XII Apostolorum hac Alma in Urbe canonice erectam, per similes Litteras Nostras die 1 mensis iunii anno superiore piscatoris annulo obsignatas Primariam declaravimus, eique facultatem addidimus alias eiusdem instituti ac tituli sodalitates sibi aggregandi, servatis tamen forma Constitutionis Clementis Papae VIII r. m. Nostri praedecessoris aliisque apostolicis ordinationibus desuper editis. Verum, cum ex hac conditione per quam cautum est ut inter societates cognomines certa servetur distantia nonnullae in praesens oriantur difficultates, quae uberiori tam frugiferi sodalitii propagationi quodammodo officere videntur; quumque eiusdem Primariae societatis moderator atque officiales Nos enixis precibus flagitent ut piam societatem a memoratae legis servandae obligatione solvamus, Nos, id in eiusdem sodalitii bonum atque incrementum valde cessurum rati, optatis his libenti quidem animo annuendum censemus. Quae cum

ita sint, apostolica Nostra auctoritate, vi praesentium, perpetuumque in modum, super enunciatae Constitutioni decessoris Nostri r. m. Clementis Pp. VIII expresse derogantes, concedimus ut in posterum societates Puerorum sanctissimi Sacramenti, rite et canonice institui in quibuslibet catholici Orbis paroeciis, ecclesiis, institutis vel piis domibus possint, secundum prudens respectivi loci Ordinarii arbitrium, quin tamen huic institutioni obsit praestitutae distantiae defectus: pariterque largimur ut Primaria consociatio ad sanctorum XII Apostolorum in Urbe erecta sodalitates easdem universas sibi aggregare, cum iisque indulgentias omnes communicare queat quibus ipsa ex apostolicae Sedis concessione polleat, quae tamen cum aliis communicabiles sint. Decernentes praesentes Litteras firmas, validas atque efficaces semper extare et manere suosque plenos atque integros effectus sortiri, obtinere, illisque ad quos spectant sive in posterum spectare poterunt plenissime suffragari, sicque rite iudicandum esse ac definiendum, irritumque et inane fieri si secus super his, a quovis, auctoritate qualibet, scienter sive ignoranter, attentari contigerit. Non obstantibus contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, die XXVI aprilis MCMXII, Pontificatus Nostri anno nono.

R. CARD. MERRY DEL VAL,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

II.

ARCHISODALITATI AB OPERE S. PHILUMENAE PARISIIS AD VALLEM GIRARDI ERECTAE FIT VENIA COGNOMINES OMNES SOCIETATES ERECTAS SIVE ERIGENDAS UBIQUE TERRARUM IN PERPETUUM SIBI AGGREGANDI.

PIUS PP. X.

Ad perpetuam rei memoriam. — Pias fidelium societates sedulo studio in religionis incrementum adlaborantes singularibus privilegiis locupletare eo consilio solemus ut ipsae propositum sibi finem uberius consequi et potissimum bonorum operum diffusionem procurare satagant. Iamvero refertur illud ad Nos Parisiis ad Vallem Girardi die x mensis februarii anno MDCCCLXXXIV piam utriusque sexus sodalitatem, ab opere S. Philumenae vulgo appellatam, canonice conditam fuisse, cui propositus finis est misericordem Deum per eiusdem S. Philumenae intercessionem exorandi, ut devii a recto tramite opifices ad viam aeternae salutis redeant, filiifamilias christianis praeceptis imbuantur, sacerdotesque Domini administri numero augeantur, ac magis magisque

perfectioni sui status incumbant. Praeterea scimus societatem super enunciatam per similes apostolicas Litteras die XXIV mensis septembris MDCCCLXXXIX piscatoris annulo obsignatas, fuisse Archisodalitatis titulo ac privilegiis ornatam, ita ut ipsa sibi aggregare quiret eiusdem nominis atque instituti societates intra Gallicae ditionis tantum fines erectas quidem canonice sive erigendas, et cum illis privilegia indulgentiasque rite communicare. Verum cum ipsa societas, iuxta constitutiones suas et Indulgentiarum Congregationis die III augusti mensis anno MDCCCLXXXIX declarationem, facultate polleat inscribendi fideles ubique locorum commorantes, quumque propterea plures in praesens eiusdem instituti societates similiter a S. Philumena nuncupatae extra Gallicam ditionem immo etiam in dissitis regionibus erectae reperiantur, quae saepius, ad ipsam Gallicam archisodalitatem se convertentes, eam flagitant aggregationem ac privilegiorum communicationem; ideo nunc, e votis moderatorum huiusmodi societatum enixis precibus rogamur ut ipsi Gallicae archisodalitati veniam tribuamus, omnes cognomines societates, in universo terrarum orbe canonice erectas sive erigendas, sibi rite aggregandi. Nos autem, omnibus rei momentis attento ac sedulo studio perpensis cum VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus Congregationi praepositis pro Concilii Tridentini decretis interpretandis, apostolica Nostra auctoritate decernimus libentique animo concedimus, ut Parisiensis archisodalitas utriusque sexus a Pio Opere sanctae Philumenae appellata et canonice ad Vallem Girardi condita, dummodo ne adsit alia similis sodalitas quae eodem privilegio gaudeat, deinceps alias omnes eiusdem nominis atque instituti sodalitates, quae iam per respectivum loci Ordinarium institutae fuerint, ubique terrarum sine limite locorum sibi aggregare, et cum iisdem sodalitatibus indulgentias ac privilegia propria, quae cum aliis communicari queant, canonice etiam communicare licite, servatis servandis, possit ac valeat. Decernentes praesentes Litteras firmas, validas atque efficaces semper extare et manere, suosque plenos atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos spectant sive spectare poterunt plenissime suffragari; sicque rite iudicandum esse atque definiendum, irritumque esse et inane si secus super his a quovis, qualibet auctoritate, scienter sive ignoranter, attentari contigerit. Non obstantibus contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo piscatoris, die XXI maii MCMXII, Pontificatus Nostri anno nono.

R. CARD. MERRY DEL VAL,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

EPISTOLAE.

I.

AD R. P. D. PAULUM PETRUM XIII TERZIAN, PATRIARCHAM CILICIAE ARMENIORUM, OB INIURIAM ECCLESIAE ET PATRIARCHALIS SEDIS IURIBUS INFLICTAM.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. — Muneris Nostri auctoritatem, in re sane permolesta, sibi in praesens exposcit Armeniorum Ecclesia. Allatum siquidem est, idque aegre admodum tulimus, nonnullos ex ea gente, catholicae professionis prorsus immemores, eo temeritatis et contumaciae in apostolicam hanc Sedem tuamque spiritualem potestatem devenisse, ut te pastorem suum probris contumeliisque afficere, ab exercendo sacro munere prohibere, e sede deturbare honoris tui sint ausi. Non eos ab iniuria continuit pietas; non officii conscientia deterruit; non legitimae auctoritatis hortationes, non gravia monita, non intentatae poenae prohibuere. Quin etiam vel discidium inire placuit a Romana Ecclesia, *administrativo,* uti vocant, *consilio,* sine ullo prorsus ecclesiasticae auctoritatis interventu, constituto: illud quoque non dubie ostendentes, velle nimirum patriarchalis Sedis sibi reditus arrogare.

Profecto quo impensius Armenios diligimus, eo dolemus acerbius indigne facta, suscepta nefarie consilia. Et quamquam severitatem in eos adhibere piget quos paterna caritas filiorum loco iubet habere, ad id tamen vel inviti compellimur, cum Nostrum sit maxime advigilare ut episcoporum auctoritati suus ubique sit honos; ut Ecclesiae iura inviolata consistant; ut huius unitas ne quid unquam capiat detrimenti.

Quare omnia quae hac turbulenta tempestate contra apostolicae Sedis mandata, sacrorumque canonum sanctiones gesta patratave in Armenia sunt vehementer reprobantes, nullum atque irritum esse edicimus quidquid contra Ecclesiae iura ibidem statutum est: administrativum consilium, quod supra nominavimus, illegitimum omnino ac schismaticum esse denuntiamus: eius membra ceterosque omnes adversus ecclesiasticam auctoritatem rebelles in excommunicationis poenam incidisse solemniter declaramus.

Ad ceteros quod attinet Armeniae catholicos, eos oramus et obsecramus in Domino ut *ne excidant a propria firmitate errore traducti*: errantibus vero fratribus salutarem poenitentiam, maturum ad sanitatem reditum, consociata Nobiscum prece, impetrare a Deo contendant. - Te, denique, venerabilis frater, cuius adeo dolemus vicem ut, quae te pre-

munt curae, curas gravissimas augeant quibus Ipsi undique premimur, ad fortiter patiendum, ad ignoscendum in caritate, ad Deum exorandum verba et exempla erigant Apostoli scribentis ***maledicimur et benedicimus; persecutionem patimur et sustinemus; blasphemamur et obsecramus;*** spes erigat mercedis, quae eos manet qui ***cum Christo permanserunt in omnibus tentationibus eius.***

Caelestium auspicem munerum Nostraeque testem benevolentiae, tibi, venerabilis frater, universo tuo clero ac populo apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die IV iunii MCMXII, Pontificatus Nostri anno nono.

PIUS PP. X.

II.

AD R. D. PHILIPPUM FLECHTER M. A., SODALITATIS MODERATOREM QUAE « OF OUR LADY OF RANSOM » NUNCUPATUR, XXV ANNIVERSARIO ADVENTANTE EX QUO SODALITAS IPSA CONDITA FUIT.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. — Solertiae qua in moderanda ista *of Our Lady of Ransom* sodalitate versaris, iampridem, dilecte fili, ad Nos fama manavit. Propositum tamen Nostrum tibi bene locatos labores, uti suadebat caritas, gratulandi ad hanc distulimus diem, ut ab ipsa opportunitate subeuntis vigesimiquinti anniversarii ex quo ad hanc ipsam condendam sodalitatem studia adiecisti, et uberior et gratior accideret paternae significatio voluntatis. Optimam sane, libet profiteri, tibi tuisque colendam elegisti christianae caritatis partem: et ista quae te, quae sodales tuos sollicitat, de iis cura qui a nobis dissident; preces quibus vel deviis maturum reditum, vel periclitantibus in fide constantiam, vel igni piaculari addictis gaudia superum imploratis, cum in vobis intelligens arguunt de *fraternitatis caritate* iudicium, quae illuc promptior accurrit ubi opitulandi necessitas maior, tum Nostrae curae ac cotidianis precibus plane congruunt. Atque utinam communi prece exoratus, communibus Deus annuat votis!

Ad vos quod attinet, pergite hoc tam sanctum, tam frugiferum deprecandi officium diligenter, ut facitis, urgere. Verum sinite ut ad illud vos hortemur quod decessor Noster f. r. Leo XIII, in Epistola apostolica *Amantissimae voluntatis* Angliae catholicos alloquens, commendatissimum esse volebat; nimirum ut ne quid ipsi « de se deside-« rari ullo modo sinerent quod impetrationis fructum officeret. Nam « praeter virtutes animi, quas ipsa precatio in primis postulat, eam

« comitentur necesse est actiones et exempla christianae professioni « consentanea. Qui sancte colunt ac perficiunt praecepta Christi, eorum « scilicet votis divina liberalitas occurrit, secundum illud promissum: « *Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint, quodcumque volue-* « *ritis petetis, et fiet vobis* ».

Divinorum auspicem munerum Nostraeque testem benevolentiae, tibi, dilecte fili, et omnibus sodalibus tuis, apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die XXV aprilis anno MCMXII, Pontificatus Nostri nono.

PIUS PP. X.

III.

AD R. D. IOSEPHUM FAGNANO, E PIA SOCIETATE S. FRANCISCI SALESII, PRAEFECTUM APOSTOLICUM PATAGONIAE MERIDIONALIS, XXV ANNO RECURRENTE EX QUO PRIMAM AD « PUNTA ARENAS » MISSIONALEM DOMUM IPSE CONDIDIT.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. — Quamquam te, dilecte fili, tot iam annos sacras istas Expeditiones regentem, iis abundare gaudiis confidimus quae Dei providentia apostolicos comitantur labores, suadet tamen caritas ut paternae benevolentiae peculiarem tibi tuisque religiosis sodalibus significationem demus. Disiuncti enim sumus longinquitate locorum, at coniunctissimi vobiscum necessitudine caritatis: rerumque vestrarum cursum ita persequimur animo, ut quaecumque vobis accidant tristia laeta, iisdem Nos vel angamur vel laetemur. Ecce autem laetandi in Domino occasionem affert qui ad exitum properat vigesimusquintus annus ex quo primam ad *Punta Arenas* Missionalem domum condidisti. Etenim, cum praeteriti temporis mens repetit memoriam, studiis delectamur vestris, quibus, adiuvante Deo, factum est ut vel istis miserrimis populis lumen affulserit Evangelii in spem beatae immortalitatis atque ad ipsius humanitatis fructum. Vobis igitur parantibus sollemnes, uti par est, divinae benignitati gratias agere libentissime Nosmet iungimur ipsi; consociataque prece hoc a Christo Domino enixe poscimus, ut quos in admirabile lumen suum vocare dignatus est, eos velit benignus perpetuo sibi adiungere, eiusdemque optatissimae sortis compotes facere quotquot istic sunt qui in tenebris adhuc sedent et in umbra mortis.

Auspex divinorum munerum Nostraeque testis amantissimae voluntatis apostolica sit benedictio, quam tibi, dilecte fili, iis item qui tecum

laborant in Evangelio, ceterisque omnibus quos Christo peperistis ex animo impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die III maii MCMXII, Pontificatus Nostri anno nono.

PIUS PP. X.

S. CONGREGATIO DE SACRAMENTIS

DECRETUM

CIRCA IMPEDIMENTUM EX ADULTERIO CUM ATTENTATIONE MATRIMONII PROVENIENS.

Non raro accidit, ut qui ab Apostolica Sede dispensationem super matrimonio rato et non consummato, vel documentum libertatis ob praesumptam mortem coniugis obtinuerunt, ad consulendum suae animae saluti, novum matrimonium in facie Ecclesiae cum iis celebrare velint cum quibus, priore vinculo constante, connubium mere civile, adulterio commisso, contraxerunt.

Porro quum ab impedimento proveniente ex adulterio cum attentatione matrimonii, quod obstat in casu, peti ut plurimum haud soleat dispensatio, Ssmus D. N. Pius Papa X, ne matrimonia periculo nullitatis exponantur, de consulto Emorum Patrum sacrae huius Congregationis de disciplina Sacramentorum, statuit ut in posterum dispensatio a dicto impedimento in casu concessa censeatur per datam a S. Sede sive dispensationem super matrimonio rato et non consummato, sive permissionem transitus ad alias nuptias.

Quoad praeteritum vero eadem Sanctitas Sua matrimonia quae forte ex hoc capite invalide inita fuerint, revalidare et sanare benigne dignata est.

Idque per praesens eiusdem sacrae Congregationis decretum promulgari iussit, quibuslibet in contrarium non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus eiusdem sacrae Congregationis, die 3 mensis iunii, anno 1912.

D. CARD. FERRATA, *Praefectus.*

L. ✠ S.

Ph. Giustini, *Secretarius.*

SACRA CONGREGATIO CONCILII

LAQUEDONIEN.

IURIS SUFFRAGII.

(*per summaria precum*).

In statutis quae Capitulum ecclesiae cathedralis Laquedonien. ex mandato Rmi Episcopi anno praeterlapso sibi confecit, haec in cap. XXVI, n. 7 in fine decernuntur: « Etsi canonici pro suis consan-« guineis et affinibus suffragium in aliquo actu ad hos pertinenti ferre « valeant ex iure communi et decretis S. C. Concilii, attamen, attentis « specialibus circumstantiis huius loci, canonici non possunt ferre suffra-« gium in consanguineorum aut affinium electione usque ad 2um gradum « inclusive lineae aequalis, quae tangit aut laedere potest interesse com-« munitatis i. e. capituli. Alias, sicuti in materia iurisdictionis, possunt « pro consanguineis et affinibus usque ad 2um aequalem gradum suffragia « ferre ».

Porro cum capitulum ius habeat eligendi oeconomum qui canonicum archipresbyterum, penes quem est actualis cura animarum, adiuvet, et insuper eidem capitulo competat ius eligendi aliquos clericos quibus conferantur quaedam sacra patrimonia a fundatoribus ad hoc relicta, ideo quoad huiusmodi electiones Episcopus haec dubia movet:

1. *An possint canonici suffragia ferre pro consanguineis et affinibus usque ad 2um gradum in electione oeconomi ut supra?*

2. *An possint canonici ferre suffragia pro consanguineis et affinibus usque ad 2um gradum in electione clerici ad patrimonium sacrum ut supra?*

3. *An canonici gaudeant iure suffragii pro consanguineis et affinibus usque ad 2um gradum et etiam pro seipsis in electione vicarii capitularis?*

Super his exquisitum est votum Consultoris S. C., quod huic folio adnectitur.

In Congregatione Generali habita in Palatio Apostolico Vaticano die 16 martii 1912, EE. PP. rescribendum censuerunt:

Ad I et II. *Affirmative.*

Ad III. *Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.*

I. Grazioli, *Subsecretarius.*

VOTUM CONSULTORIS.

In statutis capituli cathedralis Laquedoniensis ab episcopo die 18 aprilis 1911 approbatis haec leguntur: « Etsi canonici pro suis consanguineis et affinibus suffragium in aliquo actu ad hos pertinenti ferre valeant ex iure communi et decretis S. C. C., attamen, attentis specialibus circumstantiis huius loci, canonici non possunt ferre suffragium in consanguineorum aut affinium electione usque ad 2um gradum inclusive lineae aequalis, quae tangit aut laedere potest interesse communitatis, i. e. capituli. Alias, sicut in materia iurisdictionis, possunt pro consanguineis et affinibus usque ad 2um aequalem gradum suffragia ferre » (Statuta, XXVI, n. 7, in fine).

Iamvero, idem capitulum ius habet eligendi tum oeconomum qui adiuvet canonicum archipresbyterum, penes quem est animarum cura actualis (Statuta, XIX), tum etiam aliquos clericos quibus conferantur quaedam patrimonia sacra a fundatoribus ad hoc relicta.

Episcopus igitur proponit tria sequentia dubia, quorum petit solutionem.

DUBIUM I. - *Possuntne Canonici suffragia ferre pro consanguineis et affinibus usque ad 2um gradum in electione oeconomi ut supra?*

1. Praemittenda. - In iure communi exploratum omnino est canonicos posse collegialiter suffragium ferre in electione alicuius « beneficiati vel canonici » ipsis sanguine coniuncti, et ita pluries admisit et resolvit S. C. Concil. (v. g. in Pisana, Electionis, 19 septembris 1818; in Ferentina, Capellaniae, 27 aprilis 1833, ut fuse refert Pallottini in sua *Collectione*... ad verbum *Beneficia*, § XI, n. 1-51). Immo in hac eadem Ferentina, § *Iure*, videtur hoc ius, ut ibidem refert Pallottini, n. 15, etiam ad casum extendi quo propinquis conferatur « sive beneficium, sive *aliud* id genus *munus* », sub qua ultima locutione non absone intelliges munus quoddam ecclesiasticum a munere beneficiati aut canonici diversum, puta vicarii ad tempus seu ad nutum, oeconomi, vicarii capitularis, etc.... Admonent tamen doctores huiusmodi ius suffragii posse, non quidem radicitus, sed in parte, auferri seu *limitari* « ex probabili causa, vel saltem ex suspicione a iure non improbata, si ita ferat in contrarium legitima consuetudo, ac *multo magis statutum capitulare* » (cf. Pignatelli VI, consult. 53); cui doctrinae favent resolutiones H. S. Congregationis in supradicta Ferentina § *Certum*, et in Civitat. Pleb. Electionis, 30 augusti 1851.

Porro in praesenti casu omnino habemus huiusmodi limitationem per statutum capitulare Laquedon., n. XXVI, 7, quod supra transcripsi-

mus. Standum ergo est huic statuto; et consequenter totum 1um dubium ad hoc restringitur: « Utrum in electione oeconomi in casu, interesse « communitatis tangatur aut laedatur, aut tantummodo agatur de materia « iurisdictionis », in qua utique, iuxta ipsum praesens statutum capitulare, unicuique canonico integrum et licitum sit etiam pro consanguineo quocumque suffragium ferre.

2. Solvitur Dubium. - I. *Quoad interesse communitatis.*

Dico: *a*) *ex se,* praecise sumpta, electio oeconomi (sit necne consanguineus) ad coadiuvandam animarum curam, nedum fidelium aut canonicorum communitatem laedat, potius utramque iuvat, ut cuique consideranti statim apparet;

b) *in concreto tamen* probe intelligitur posse dari casus in quibus per accidens et veluti indirecte « attentis specialibus circumstantiis loci » (prout fert supradictum statut. capitul. XXVI) laedatur τὸ interesse communitatis v. g. si ex tali electione consanguineorum aut affinium in hac signata regione oriri necesse esset grave populi scandalum, gravis partium discordia et odium, imminutio famae aut honoris sacerdotalis, maxima difficultas assignandi sufficientem oeconomo sustentationem, etc...

Porro, saltem quoad assignationem congruae oeconomo sustentationis nulla in casu nostro adest difficultas, siquidem haec sustentatio expresse stabilitur ac praestatur ex ipsis capituli reditibus (cf. statutum capitul. XXV: ... libellae 150 pro uno oeconomo curato ...); quoad vero caetera inconvenientia alte silet episcopus: ex quo silentio recte praesumuntur « in casu » non adesse.

Unde concludendum quod ex hoc saltem primo capite « τοῦ interesse communitatis », non videtur locus esse applicationi statuti capitularis XXVI; et proinde nil obstat quominus canonici Laquedonienses in hac oeconomi curati electione possint et pro *quibuslibet* suis consanguineis aut affinibus suffragium ferre.

II. *Quoad materiam iurisdictionis.*

Oeconomus curatus (cui nomen et « coadiutor proprie dictus », « vicarius temporaneus »), etsi *ad tempus* tantum deputetur ad coadiuvandum parochum, nihilominus quoad officia et iura in pluribus parocho fere aequiparatur. Unde est quod DD. communiter censent collatam esse ipsi, ex ipso deputationis suae facto, *iurisdictionem* in foro poenitentiali, delegationem ad valide adsistendum matrimoniis, ius supplendi parochum in casu quo iste absens esset... (cf. Bouix, *De Parocho,* Pars III, sect. V, cap. 6). Equidem pro variis locis forsan plus minusve limitatur de facto *usus* istius iurisdictionis ad confessiones virorum et infirmorum audiendas, ad catechizandos pueros, etc. (ut videre

est in statuto XIX capituli Laquedon.); manet tamen ex se officium iurisdictionale; et consequenter ipsa oeconomi electio computanda est inter ea quae spectant ad materiam *iurisdictionis*. Porro in hac dicta *materia iurisdictionis*, tam ius commune (cf. in Ferentina, 27 aprilis 1833, § *Iure*), quam ius particulare capituli Laquedon. (cf. statutum XXVI iam recitatum), expresse concedit canonicis generalem facultatem suffragium dandi indistincte pro ipsis consanguineis aut affinibus quibuslibet.

Redit ergo eadem ac supra conclusio, nempe possunt canonici Laquedon. in electione oeconomi suffragium ferre pro quolibet suo consanguineo aut affini.

DUBIUM II. - *Possuntne canonici suffragia ferre pro consanguineis et affinibus usque ad 2um gradum in electione clerici ad patrimonium sacrum, ut supra?*

Sacrum patrimonium, in immobilibus bonis generatim constitutum, etsi non sit proprie beneficium, speciem tamen praesefert boni ecclesiastici quod *reductive*, secundum iuris mentem, ad genus beneficii assimilatur, quatenus nempe in variis casibus in iure admissis locum tenere potest beneficii, istique aequiparari, sicuti videre est praecipue in adsignatione tituli S. Ordinationis, quando scilicet ad supplendum totalem aut partialem defectum alius legitimi tituli (puta beneficii), exhibetur titulus sacri patrimonii, circa cuius tum constitutionem quum sufficientiam easdem fere cautiones, ut norunt omnes, exigit S. Mater Ecclesia, ac si ageretur de beneficio proprie dicto.[1]

Quae quum ita sint, deficientibus aliis regulis, hic in casu nostro videntur simpliciter applicanda principia illa quae iam tradidimus in « praemittendis » ad solutionem Dubii I ubi agebatur de electione « ad beneficium aut *aliud id genus* munus »; et proinde dicendum quod canonici, sicut possunt eligere consanguineos ad beneficium, ita et ad sacrum patrimonium.

DUBIUM III. - *Gaudentne canonici iure suffragii pro consanguineis et affinibus usque ad 2um gradum, - et etiam pro seipsis - in electione vicarii capitularis?*

NB. - Duas partes habet istud dubium: 1. an possint in electione vicarii capitularis suffragium ferre pro iisdem ac supra consanguineis et affinibus? - 2. An et pro seipsis?

[1] Cf. Concil. Trident., sess. XXI, *De reform.*, cap. 2, et varias declarationes quas ex S. Cong. Conc. decretis refert Richter super eodem capite, praesertim Declarat. n. 6, 18 et 30. - Cf. et Pallottini « Patrimonium », n. 43, 44.

I. pars dubii solvitur, scilicet: ***An possint in electione vicarii capitularis suffragium ferre pro consanguineis et affinibus usque ad secundum gradum?***

Respondeo statim affirmative. - Etenim:

1. ***In iure communi*** nulla invenitur expressa dispositio in contrarium; porro in confesso apud omnes est quod, ubi agitur de inducenda contra aliquem privatione proprii iuris, quae certe est semper odiosa, huiusmodi dispositio semper debet expresse praecaveri et afferri; privationes enim, sicut et prohibitiones et caetera odiosa, semper sunt ex se restringenda; et, deficiente explicita legis dispositione, numquam potest satis esse quaedam privati doctoris interpretatio aut argumentum ***a simili*** vel ***a fortiori*** deductum. - Immo, non solum ius commune non contradicit, sed potius dicendum cum variis doctoribus quod « in iis quae « publici iuris sunt (qualis est certe electio ad officium vicarii capitularis) « praesumitur unusquisque magis ob bonum publicum moveri, quam « ex alia causa particularis affectionis », ac pro tanto « suffragium dare « quasi canonicus, non autem quasi domestica persona » (cf. Pallottini, ad ***Beneficium***, § XI, n. 16).

Ex hoc ergo primo capite iam apparet legitimitas suffragii pro consanguineis aut affinibus in electione vicarii capitularis.

NB. - Forsan moveri posset quaedam difficultas ex hoc quod vicarius capitularis sit « Iudex »; et Innocentius III in causa alicuius canonici Genuensis omnes canonicos Genuenses ab officio « iudicis » exclusos voluit « quia erunt unius litigantis ***Socii*** et proinde alteri litiganti merito suspecti » (cf. in Cap. ***Cum canonici,*** 35. De offic. et potest. iudicis delegati); unde videretur dicendum quod si ***socii*** ipsi ab officio « iudicis » sint arcendi, a fortiori et consanguinei; ac proinde in vicarium capitularem, qui est « iudex », non posse consanguineos ferre suffragium. - Sed haec facile solvuntur:

a) quia in odiosis leges, ut diximus, stricte interpretandae sunt, non autem extendendae ex privato arbitrio ad casus non identicos;

b) in casu ab Innocentio III resoluto, agebatur tantum de quadam « lite » componenda et quidem mere particulari et momentanea inter duos electos, et de quodam arbitro ad hanc solam solvendam delegando; in electione autem vicarii capitularis non agitur de lite, nec de interesse particulari aliquorum, sed de munere publico, et quidem ad universam dioeceseos administrationem tum temporalem quum maxime spiritualem spectante; abest ergo paritas casuum;

c) demum, canonici Genuenses in casu nullum per se ius habebant nec ad iudicandum nec ad iudicem eligendum, et ideo sine ipsorum

iniuria poterat alius delegari, ipsis neglectis; canonici autem Laquedon., ut fert communis doctrina, per se ius habent (quod est « fructus canoniae ») ad ferenda suffragia in omnibus actibus capitularibus quae collegialiter fiunt (quos inter certo computanda est electio vicarii capitularis); nec hoc iure possunt odiose privari nisi per expressam legis dispositionem: quae tamen in praesenti materia omnino desideratur et deficit.

Manet ergo firma conclusio supra inducta et proposita.

2. *In iure autem particulari* capituli Laquedon. (Statut. XXVI) expresse declaratur « posse canonicos *in materia iurisdictionis* pro con« sanguineis aut affinibus usque ad 2um gradum suffragia ferre », i. e. ut clarius loquamur attento toto contextu, in materia iurisdictionis non attenditur ad consanguinitatem nec ad affinitatem. - Porro electio vicarii capitularis ex se maxime refertur ad materiam iurisdictionis, ut norunt omnes ex Concil. Trident., sess. XXIV, *de reform.*, cap. XVI, et rursus clarissime ex Constitut. « *Romanus Pontifex* » Pii IX, die 28 aug. 1873 in qua legimus: « ... Declaramus et decernimus *totam ordinariam epi« scopi iurisdictionem*, quae vacua sede episcopali in capitulum venerat, « *omnino transire*, nec ullam huius iurisdictionis partem posse capitulum sibi reservare, etc. ... ».

Liquet ergo posse praelaudatos canonicos pro quolibet etiam consanguineo aut affini in electione vicarii capitularis suffragium dare.

II. pars tertii dubii solvitur; scilicet: *Utrum et pro seipsis in electione vicarii capitularis canonici possint suffragium ferre?*

1. Praenota. - Proposita quaestio non iam amplius restringitur ad limites alicuius casus dubii quod ad solos canonicos Laquedon. attinet, ... sed fines ipsius iuris universi ingreditur; - quaestio hucusque vexatissima inter doctores, non solum quia ex se sat implexa, sed et quia nunquam adhuc, sive in iure, sive in iurisprudentia, posita sunt in tuto et formiter declarata ipsa principia *specificativa* talis electionis ex quibus facile solverentur dubia circa talem electionem forte proposita: et hoc quidem ex inferius dicendis plenissime patebit.

Ad huiusmodi quaestionem solvendam, seu melius ad omnia argumenta variorum DD. reassumenda, fusiori opus esset disceptatione, quae quidem a limitibus « brevis voti » a nobis requisiti exorbitaret, et insuper, si verum confiteri liceat, partim inutilis evaderet, nam fere nil novi adderetur ad ea quae iam docte, saltem quoad principia solutionis, elucubrata sunt praecipue in Veliterna, Electionis die 18 aprilis 1885 (cf. *Acta S. Sedis*, XVIII, p. 97-114), et aliis in causis similibus Nihilominus pro « brevi voto » animadversiones quasdam veluti in qua-

dam circumscripta tabella dilucide pro viribus hic subiungemus, non tantum ne laborem recusasse aut elusisse videamur, sed potius ut appareat quibusnam validis fulciatur rationibus votum quod humiliter, ut par est, Emorum Patrum Cardinalium iudicio sub fine istius elucubratiunculae subiiciemus, nempe de iure per « decretum » definiendo.

2. Exponuntur rationes ad varia iura exactae.

A) ***Ex iure naturali.*** - Hoc unum notatum velim: posita quaestione sub his generalioribus verbis « utrum in electione ad ***quodlibet*** munus « publicum aliquis, qui probe scit se esse ***dignum*** et officio ***omnino parem*** « (puta ex ***usu***, laudabiliter forte iterato, istius officii et muneris, et ex » virorum proborum ***maturo consilio***), possit pro se suffragium ferre sal- « tem in scrutinio per publica vota », solutio non est adeo facilis; nec de facili te expedires a difficultatibus sive affirmativam, sive negativam opinionem amplectaris! Nam, ex. gr. certum est quod ille qui munus publicum desiderat (cui se parem novit), bonum desiderat; si autem bonum legitimumque sit desiderium (utique efficax, non tantum platonicum), cur et quomodo malum et illegitimum esset, ad hoc exsequendum adhibere medium quoddam ex se non inhonestum, puta proprium suffragium suffragiis ceterorum unitum? Dico « ex se non inhonestum »; et revera si conscius sim, me non egoistica ambitione sed boni operis tantum desiderio trahi, et suffragium meum (ut supponitur) veris rationibus illuminari, cur suffragium ***meum*** non gauderet eadem honestate ac suffragium ceterorum? Numquid, quia ***meum***, ideo ex se deflectat et cesset a rectitudine, et veluti fatali necessitate morali vitietur? - Fateor quidem, attenta innata hominis « ad malum ab adolescentia sua proclivitate », et bonorum et humilium praxi, usum proprii suffragii in casu laborare praesumptione periculi, et ideo, ut plures dicunt, « sapere ambitionem »; vigilanti verbo usi sunt, « sapere »; unde, aio ego, remota ambitione, ut supra, quid remanet mali « saporis? ».

Quae omnia dixi ut videas cur, praescindendo a positivo iure, ex se non liqueat, saltem positis cautionibus necessariis, illegitimum esse pro seipso suffragium dare in electione ad munera publica in genere. Porro munus vicarii capitularis est munus quoddam publicum in hac determinata societate, nempe in ecclesiastica.

B) ***Ex iure positivo communi.*** - Nihil ibi statuitur:

a) nec in Concil. Trident. quod in sess. XXIV, ***De reform.***, cap. 16, ne unum quidem verbum facit de forma electionis istius « officialis seu vicarii », immo nec de « electione » eius loquitur, sed tantum de « constitutione, deputatione »: ex quo quamplures DD. arguunt (quos inter De Luca, in *Adnot. ad Conc. Trid.*, disc. 31, num. 24; Pitonius, Discept.

eccles., 156, vol. 8, num. 4; Leurenius, etc....) electionem vicarii capitularis non esse vere electionem, sed meram « deputationem sinentem in mandatum »;

b) nec in Corpore Iuris, in quo tum caput « Quia propter », 42 *de electione*, tum caput « Cumana » spectant, teste Card. De Luca, ad electionem Pastoris proprie dicti praeficiendi ecclesiae viduatae, non vero ad meram deputationem alicuius « officialis » aut « vicarii »; et ideo non censentur teneri capitulares in casu ad formam istorum capitum (De Luca, disc. 26, *De canonicis*), sed possunt uti forma cap. « Cum in iure » 33. [1]

C) *Ex iure particulari statutorum capitularium.* - Defectum iuris communis supplere conata sunt capitula utique quamplurima, non tamen omnia. Haec ultima voluntati suae practicam electionis formam determinandam pro variis casibus reliquerunt. Priora vero illa hanc, saltem quoad praecipuas partes, datis articulis determinaverunt; sed, oh! varietatem mirare! hic fit electio « per suffragia vivae vocis aperte notificando sensum suum »; ibi per vota secreta (et ita fit in capitulo Laquedon. stat. XXI, n. 3); alibi per scrutinium non quidem solemne, sed fere tale; alibi per « ballottationes » (Scarfantonius, *ad Ceccop.*, lib. IV, tit. 6, n. 15, 16). Nunc sufficit excessus unius medii voti (v. g. 4 de septem) ad maioritatem requisitam constituendam; nunc exigitur excessus unius voti (v. g. 5 de octo). Et heu! quasi non satis esset ista varietas, audi eumdem Scarfantonium (loco citato) perbelle declarantem quod « licet praefatae electiones a statutis recte praecipiantur fieri *secretis* « suffragiis; nil secus, si de communi omnium canonicorum consensu « praestentur *palam* viva voce, *non idcirco redduntur nullae* ..... Ratio, « quia non fit *contra* ius commune ... Quinimo sustinentur, quamvis sta- « tutum loquatur eas nullatenus fieri nisi per vota secreta: multa certe « fieri prohibentur, quae facta tenent; secus dicendum, quando adesset « clausula irritans, et statutum esset a Papa confirmatum ». - Quae si vera sint, ad quid, quaeso, tot circa hanc electionem statuta capitularia? Noli ergo mirari si plures DD. (cf. Santi-Leitner, 1904, I, p. 246) adhuc hodie breviter concludunt satis esse in electione vicarii capitularis si serventur tantum conditiones quae de more in expeditione negotiorum capituli requiruntur et sufficiunt, nempe ut electio fiat capitulariter in

[1] In quo cavetur quod « vox electi ipsius quandoque auget numerum eligentium », maxime attenta decisione 114 Rotae coram Clemente XIII, quae extendit hoc caput ad electionem « *palam et per publica vota* » factam « non tamen si sit per scrutinium secretum ».

dam circumscripta tabella dilucide pro viribus hic subiungemus, non tantum ne laborem recusasse aut elusisse videamur, sed potius ut appareat quibusnam validis fulciatur rationibus votum quod humiliter, ut par est, Emorum Patrum Cardinalium iudicio sub fine istius elucubratiunculae subiiciemus, nempe de iure per « decretum » definiendo.

2. Exponuntur rationes ad varia iura exactae.

A) ***Ex iure naturali.*** - Hoc unum notatum velim: posita quaestione sub his generalioribus verbis « utrum in electione ad ***quodlibet*** munus « publicum aliquis, qui probe scit se esse ***dignum*** et officio ***omnino parem*** « (puta ex ***usu***, laudabiliter forte iterato, istius officii et muneris, et ex » virorum proborum ***maturo consilio***), possit pro se suffragium ferre sal- « tem in scrutinio per publica vota », solutio non est adeo facilis; nec de facili te expedires a difficultatibus sive affirmativam, sive negativam opinionem amplectaris! Nam, ex. gr. certum est quod ille qui munus publicum desiderat (cui se parem novit), bonum desiderat; si autem bonum legitimumque sit desiderium (utique efficax, non tantum platonicum), cur et quomodo malum et illegitimum esset, ad hoc exsequendum adhibere medium quoddam ex se non inhonestum, puta proprium suffragium suffragiis ceterorum unitum? Dico « ex se non inhonestum »; et revera si conscius sim, me non egoistica ambitione sed boni operis tantum desiderio trahi, et suffragium meum (ut supponitur) veris rationibus illuminari, cur suffragium ***meum*** non gauderet eadem honestate ac suffragium ceterorum? Numquid, quia ***meum***, ideo ex se deflectat et cesset a rectitudine, et veluti fatali necessitate morali vitietur? - Fateor quidem, attenta innata hominis « ad malum ab adolescentia sua proclivitate », et bonorum et humilium praxi, usum proprii suffragii in casu laborare praesumptione periculi, et ideo, ut plures dicunt, « sapere ambitionem »; vigilanti verbo usi sunt, « sapere »; unde, aio ego, remota ambitione, ut supra, quid remanet mali « saporis? ».

Quae omnia dixi ut videas cur, praescindendo a positivo iure, ex se non liqueat, saltem positis cautionibus necessariis, illegitimum esse pro seipso suffragium dare in electione ad munera publica in genere. Porro munus vicarii capitularis est munus quoddam publicum in hac determinata societate, nempe in ecclesiastica.

B) ***Ex iure positivo communi.*** - Nihil ibi statuitur:

a) nec in Concil. Trident. quod in sess. XXIV, ***De reform.***, cap. 16, ne unum quidem verbum facit de forma electionis istius « officialis seu vicarii », immo nec de « electione » eius loquitur, sed tantum de « constitutione, deputatione »: ex quo quamplures DD. arguunt (quos inter De Luca, in *Adnot. ad Conc. Trid.*, disc. 31, num. 24; Pitonius, Discept.

eccles., 156, vol. 8, num. 4; Leurenius, etc....) electionem vicarii capitularis non esse vere electionem, sed meram « deputationem sinentem in mandatum »;

b) nec in Corpore Iuris, in quo tum caput « Quia propter », 42 *de electione*, tum caput « Cumana » spectant, teste Card. De Luca, ad electionem Pastoris proprie dicti praeficiendi ecclesiae viduatae, non vero ad meram deputationem alicuius « officialis » aut « vicarii »; et ideo non censentur teneri capitulares in casu ad formam istorum capitum (De Luca, disc. 26, *De canonicis*), sed possunt uti forma cap. « Cum in iure » 33. [1]

C) *Ex iure particulari statutorum capitularium.* - Defectum iuris communis supplere conata sunt capitula utique quamplurima, non tamen omnia. Haec ultima voluntati suae practicam electionis formam determinandam pro variis casibus reliquerunt. Priora vero illa hanc, saltem quoad praecipuas partes, datis articulis determinaverunt; sed, oh! varietatem mirare! hic fit electio « per suffragia vivae vocis aperte notificando sensum suum »; ibi per vota secreta (et ita fit in capitulo Laquedon. stat. XXI, n. 3); alibi per scrutinium non quidem solemne, sed fere tale; alibi per « ballottationes » (Scarfantonius, *ad Ceccop.*, lib. IV, tit. 6, n. 15, 16). Nunc sufficit excessus unius medii voti (v. g. 4 de septem) ad maioritatem requisitam constituendam; nunc exigitur excessus unius voti (v. g. 5 de octo). Et heu! quasi non satis esset ista varietas, audi eumdem Scarfantonium (loco citato) perbelle declarantem quod « licet praefatae electiones a statutis recte praecipiantur fieri *secretis* « suffragiis; nil secus, si de communi omnium canonicorum consensu « praestentur *palam* viva voce, *non idcirco redduntur nullae* ..... Ratio, « quia non fit *contra* ius commune ... Quinimo sustinentur, quamvis sta« tutum loquatur eas nullatenus fieri nisi per vota secreta: multa certe « fieri prohibentur, quae facta tenent; secus dicendum, quando adesset « clausula irritans, et statutum esset a Papa confirmatum ». - Quae si vera sint, ad quid, quaeso, tot circa hanc electionem statuta capitularia? Noli ergo mirari si plures DD. (cf. Santi-Leitner, 1904, I, p. 246) adhuc hodie breviter concludunt satis esse in electione vicarii capitularis si serventur tantum conditiones quae de more in expeditione negotiorum capituli requiruntur et sufficiunt, nempe ut electio fiat capitulariter in

[1] In quo cavetur quod « vox electi ipsius quandoque auget numerum eligentium », maxime attenta decisione 114 Rotae coram Clemente XIII, quae extendit hoc caput ad electionem « *palam et per publica vota* » factam « non tamen si sit per scrutinium secretum ».

congregatione legitima omnium vocalium qui debent aut possunt adesse, et maior pars suffragium ferat in unum; et nil amplius.

D) Ex iurisprudentia H. S. Congregationis Concilii. - Hucusque, quod sciam ego, numquam voluit H. S. Congreg. quaestionem iuris (« questione di massima ») solvere, sed tantum providere in casibus particularibus, ut patet per responsum datum 2 martii 1880: « An « in electione vicarii capitularis canonicus licite et valide possit sibi « dare votum suum, cum alias maiorem votorum numerum obtinere « non valeat? » - S. Congregatio Concilii, re mature ponderata, sub die 20 martii 1880 respondendum censuit: « Providendum in casibus particularibus ».

Liceat ergo breviter hic ex ordine temporum quasdam H. S. Congregationis resolutiones in casibus particularibus sub oculis ponere, ut quisque melius perpendat consequentias inde deducendas.

a) Anno 1649, in *Matheranen., Electionis vic. capit.* - Inutiliter facto primo secreto scrutinio, ventum est ad secundum, praevia tamen declaratione ut cuilibet licitum esset cum proprio voto sibi ipsi adhaerere. Porro in 2° scrutinio, electus est B. Marra in vicarium, utpote habens vota 17 de 32, *computato* proprio. Decanus et alii recursum habuerunt ad S. C. Conc., *quae tamen, auditis partibus, pro electo* respondit. - Agnovit ergo S. C. Conc. non illegitimum esse convertere, *saltem conventione facta* ut supra inter electores, *proprium* votum in sui favorem, etiam in scrutinio *secreto.*

b) 17 iulii 1655, in *Sulmonen.*, et 11 maii 1669, *in Assisien.*, in eadem electione, alias ac scrutinium secretum formas electionis legitime servatas admisit S. C. Conc.

c) 12 martii 1662, *pro provincia Armacana in Hibernia.* - Capitulum non nisi uno superstite canonico constabat; S. Congr. Concilii agnovit ius ipsi esse eligendi vicarium capitulare « dummodo non eligat seipsum ».

d) 23 novembris 1697, in *Milevitan.*, ad evitanda iurgia et contentiones quae nasci solebant in resolutionibus capitularibus per *publica* vota habitis (et certe electio vicarii maxime est inter resolutiones huiusmodi recensenda), S. C. C. « censuit *expedire* quod praefatae capitulares resolutiones fiant per vota *secreta* ». Adverte: « censuit *expedire* » non vero definivit et *iussit,* ut male interpretatus est Ursaya, Disc. 8, tom. 2, part. 2.

e) 17 decembris 1712, in *Alexanen.* - Electus fuerat in vicarium capitularem per 7 vota data *aperte et in publico* (*iuxta consuetudinem ter saecularem*) contra 4, canonicus Ottatus. Porro proposito dubio: « An

electio ista facta a capitulo in personam Ottati sustineatur in casu? », S. C. Conc. respondit: « Negative ». - Et miratus est Pitonius discept. 156, vol. 8, ... et nos cum illo; nam imposito tunc voto *secreto*, et stante aliunde DD. communi opinione quae tenet neminem posse in scrutiniis *secretis* sibimet suffragium ferre, indirecte saltem sequebatur neminem posse se eligere in vicarium: quae conclusio haud facile cum resolutione « in Matheranen. » suprarelata conciliatur.

f) 21 novembris 1722, in *Turritana*. - Habito sed inutiliter 1° scrutinio per vota *secreta* et secundo per vota *publica*, tandem in 3ª sessione electus est in vicarium capitularem decanus capituli per 9 vota *publica*, computato tamen proprio (quod dedit *mere adhaerendo* aliorum suffragiis) contra 7. - Recursus factus est ad suffraganeum antiquiorem, tum quia electio facta erat per publica suffragia, tum quia electus iunior et illiteratus erat, et insuper a defuncto archiepiscopo, uti reus, ex informata conscientia suspensus a divinis (et causa adhuc in S. C. Conc. pendebat). - Suffraganeus declaravit electionem nullam; facta autem appellatione a decano ad iudicem delegatum apostolicum in regno Sardiniae, iste cassavit sententiam suffraganei, et iussit ut capitulum Turritan. intra octo dies novam electionem vicarii capitularis per vota *secreta* haberet: qua facta, iterum electus est decanus. - Quibus omnibus S. C. C. relatis, quaesitum est:

1. « An prima electio decani sustineatur?..... et quatenus negative;

2. « An secunda electio facta vigore sententiae iudicis regni Sardiniae fuerit valida vel potius nulla in casu? ».

Et S. C. C. respondit: ad 1 Negative; ad 2. Affirmative et amplius.

Ex responsione ad 1. videtur ergo dicendum quod *tunc temporis* S. C. C., quidquid in contrarium sentirent varii DD., non admittebat in electionibus etiam per vota *publica* ius computandi proprium votum ad maioritatem efformandam, nec caput « Cum in iure » 33, *De elect.*, ad similes casus posse extendi: quae quomodo concilientur cum decisione Rotae circa extensionem huius capitis (cf. supra in calce pag. 411), non apparet.

g) 19 maii 1877, in *Iadren.* - In comitiis capitularibus, quando quis proponebatur ab episcopo ad aliquod officium puta *iudicis* et examinatoris synodalis, *constans praxis* (silentibus omnino de hoc iuris puncto constitutionibus capituli) hoc ferebat ut ille posset etiam pro seipso suffragium ferre; et inter caeteras ex iure vel ex doctrina DD. desumptas rationes, haec etiam proferebatur, nempe quod nec in casu agebatur de praeiudicio alicui *tertio* inferendo, nec de privato interesse, sed mere de gratuito munere quod bonum ecclesiae solum importabat;

et insuper hoc ferebat consuetudo, quae ceterum nulli expresso iuri adversabatur, ideoque retineri poterat. - Re delata ad S. C. C. sub hoc dubio: « An in comitiis capitularibus ius suffragandi habeat canonicus « qui ab archiepiscopo proponitur ad officium iudicis et examinatoris « synodalis *in casu*, (id est pro seipso?) »; S. C. C., causa discussa, respondit: *Negative;* sicque tollens et ius suffragii in casu, et *ipsam consuetudinem.* - Perpende responsionis momentum, et statim videbis quod, si loco iudicis sinodalis poneres vicarium capitularem, eaedem rationes possent afferri pro cohonestanda facultate proprium votum sibi tribuendi, et tamen eodem modo a S. C. C. non attenderentur.

h) 20 martii 1880. - Videretur quod post varias supra relatas S. C. Concilii resolutiones, quae generatim innuunt hanc sacram Congregationem non admisisse ius canonicorum ad suffragandum pro seipsis, tandem aliquando, si quaestio generalis doctrinae canonicae circa hoc iuris punctum proponeretur, mature pro semper posset resolvi et quidem insistendo pro solita « negativa ». Et revera die 20 martii 1880 clare proposita est a quodam praesule Galliarum hoc dubio: « An in electione vicarii capi- « tularis canonicus *licite et valide* possit sibi dare votum suum cum alias « maiorem votorum numerum obtinere non valeat? » Nil respondit S. C. Concilii nisi: « Providendum in casibus particularibus ». Sicque quaestio iuris remansit non solutam.

i) 18 aprilis 1885, in *Veliterna.* - In comitiis Veliternis, iuxta statuta capituli, electiones maioris momenti fieri debent « per suffragia occulte delata ». - Porro, in electione vicarii capitularis, duo canonici tulerunt 5 vota de undecim. Unus vero, ducens inutile futurum esse secundum scrutinium secretum, quod tamen in casu paritatis votorum praescribitur in statutis capituli (quae sic habent: « Si vota sint paria, denuo fiat « scrutinium »), declaravit accedere ad seipsum iuxta cap. « Cum in iure » 33 *de elect.*, et convertit votum suum in seipsum ad maioritatem efformandam. - Proposito autem huic S. Congregationi dubio « An valida « sit electio vicarii capitularis..... peracta per *secreta* suffragia, in qua ob « paritatem votorum favore duorum, alter ex his, ad maioritatem sibi « adscribendam, proprium suffragium quod iam favore alterius ediderat, « convertere in seipsum declaret in casu? », S. C. Concilii respondit: « Negative ». - Adverte hanc S. Congregationem non solvisse quaestionem *generalem* prout proponitur in dubio III episcopi Laquedoniensis, sed *casum* specialem, et, ni fallor (quidquid docte disserat pro aut contra compilator disceptationis in *Acta S. Sedis*, vol. XVIII, p. 113 et 114 in nota) non clare voluisse dirimere controversiam de hoc ipso *casu* inter doctores adhuc non extinctam; nam non improbabiliter quis diceret

plene et adaequate iam iustificari negativam S. Congregationis responsionem ex hoc solo quod violata fuissent statuta capitularia Veliterna, quae in casu praescribebant novum scrutinium secretum. Neglecto hoc secundo scrutinio secreto et trangressis statutis, rectissime haec S. C. Concilii deducebat et respondebat quod in *casu* (post primum scrutinium) non poterat convertere oretenus in seipsum proprium suffragium.

j) 8 maii 1886, in *Tarnovien.* - In capitulo 4 tantum erant canonici. Electuri vicarium capitularem statuerunt neminem posse sibi votum dare, *sub poena nullitatis electionis.* Porro in scrutinio secreto unus 2 vota de quatuor tulit, declaravit se *consentire* illis duobus, et se habuit ut electum, iuxta mentem capitis « Cum in iure » 33 *de elect.* - Delato ad S. C. C. dubio « An deputatio canonici W. in vicarium capitularem « sustineatur in *casu* », respondit: « Negative », hac, ut reor, de causa, quia non fuerat electus maioritate votorum, siquidem electio non facta fuerat « per compromissum » sed per scrutinium, et consequenter non poterat, sicut in compromisso, vox eius aut consensus in electionem augere numerum eligentium: a *duobus* ergo solis electus fuerat, unde erat nulla et invalida electio: quae quidem S. Congregationis resolutio optime quadrat et respondet decisioni 114 Rotae supra relatae pag. 411. Ex hac insuper resolutione deducere iuvat quod *merus consensus* electioni factae non reputetur « suffragio » proprie dicto aequivalere; nam non *tres* vere « elegerunt » sed duo tantum, tertio solummodo posterius *consensum* praestante.

Conclusio. - Ex illis omnibus resolutionibus S. C. Congregationis breviter recollectis pronum est observare quod, quamvis hucusque S. C. Concilii non definitive totum ius circa praesentem quaestionem plene stabiliverit, manifeste tamen apparet quod, post aliquas forsan in saeculis elapsis fluctuationes, eius saltem mens in dies constantius tendit ad denegandum canonicis ius sibi ipsis proprium votum dandi in quolibet « scrutinio » per suffragia proprie dicta secreta aut publica, et etiam ius ponendi, in paritate votorum, consensum aut acceptationem (extra utique casum compromissi proprie dicti, de quo in capite « Cum in iure » 33 *de elect.*), quae « suffragio » proprie dicto aequipararetur quoad effectum ipsius electionis.

E) *Ex DD. sententia.* - A colligenda doctorum doctrina (etiam breviter) abstinemus. Nam utique in quibusnam omnes vel fere omnes concordant, nempe quod *a*) in scrutinio solemni secreto nemo nec ante nec post scrutinii evulgationem sibi suum votum dare valet, ne per modum consensus quidem; *b*) in compromisso vero, potest convertere

in seipsum proprium suffragium ad perficiendam electionem augendo numerum eligentium.

Sed quoad caeteros casus et quaestiones (puta: an electio vicarii capitularis habenda sit ut vera electio, vel mera « deputatio » quae non indigeat rigorosa forma iuris ? - An et quatenus huiusmodi « electioni vel deputationi » applicanda sit littera aut mens celeberrimorum capitum « Quia propter, 42; Cum in iure, 33, etc. » ? - Quid in casu scrutinii non solemnis tum per vota secreta, tum per publica, aut in alia forma electionis *mixta* ? etc...) incipiunt, etiam inter DD. non exiguae auctoritatis, multae ac mirae opinionum dissensiones, de quibus non miramur nos, nam quisque eorum, deficiente circa hanc praecisam materiam expresso iure, ad hoc redactus est ut supradicta Corporis Iuris capita aut *particulares* S. C. C. responsiones, meliori quo videbatur modo pro tempore aut aetate sua, pro ingenio aut scientia, interpretaretur, et exinde conclusiones nonnunquam contradictorias deduxerit, expresserit, extorserit, ut apparet vel ex solis disceptationibus relatis apud « Acta S. Sedis » quae praemittuntur solutioni diversorum casuum supra recollectorum.

3. *Votum* quod humiliter circa hoc III dubium Laquedonien. S. C. Congregationi subiicimus. - Omnibus perpensis pro modulo nostro, hoc nobis, salvo meliori iudicio, videtur dicendum: Occurrente propitia codificationis Iuris occasione; ad incrementum Iuris in Ecclesia Christi; ad fugandam ambitionis pestem Ecclesiae tam invisam, et etiam eiusdem periculum praesumptum; ad procurandam sufficientem disciplinae et iuris unitatem in statutis capitularibus, et proinde ad praecavendas tot discordias, lites etc. in ipsis dioecesibus sede vacante, maxime si sedes diu vacatura foret, et consequenter tot causas et recursus plus minusve molestos apud hanc S. Congregationem; necnon demum ad definitive condendam huius S. Congregationis in hac materia iurisprudentiam, dignetur sacra Concilii Congregatio « Decretum » edere quo definiatur:

« *a*) nec licite nec valide posse unquam canonicos in qualibet « " electionis aut deputationis „ vicarii capitularis forma (excepto com- « promisso, ad formam cap. " Cum in iure „ 33) votum suum sibi dare « aut in se convertere;

« *b*) " electionem eius seu deputationem „ fieri debere per unam ex « tribus formis in cap. Quia propter, 42, positis;

« *c*) ad affectum electionis aut deputationis requiri et sufficere maio- « ritatem etiam unius medii voti ».

Quae omnia, etc.

S. CONGREGATIO RITUUM

I.

INSTRUCTIO

SUPER PRIVILEGIIS QUAE IN TRIDUO VEL OCTIDUO SOLEMNITER CELEBRANDO INTRA ANNUM A BEATIFICATIONE VEL CANONIZATIONE PER RESCRIPTUM SACRAE IPSIUS CONGREGATIONIS A SUMMO PONTIFICE CONCEDI SOLENT.

I. In solemniis, sive triduanis sive octiduanis quae in honore alicuius Sancti vel Beati celebrari permittuntur, Missae omnes de ipsa festivitate ob peculiarem celebritatem dicantur cum *Gloria* et *Credo*, et cum Evangelio S. Ioannis in fine, nisi legendum fuerit ultimum Evangelium Dominicae aut feriae, aut vigiliae, quoties de his facta fuerit commemoratio.

II. Missa solemnis seu cantata, ubi altera Missa saltem lecta de Officio currenti celebretur, dicatur cum unica Oratione; secus fiant illae tantummodo commemorationes quae in duplicibus primae classis permittuntur. Missae vero lectae dicantur cum omnibus commemorationibus occurrentibus, sed orationibus de tempore et collectis exclusis. Quoad Praefationem serventur Rubricae ac Decreta.

III. Missam cantatam impediunt tantum Duplicia primae classis, eiusdemque classis Dominicae, nec non feriae, vigiliae et octavae privilegiatae quae praefata duplicia excludunt. Missas vero lectas impediunt etiam Duplicia secundae classis, et eiusdem classis Dominicae, et feriae, vigiliae atque octavae quae eiusmodi Duplicia primae et secundae classis item excludunt. In his autem casibus impedimenti, Missae dicendae sunt de occurrente Festo vel Dominica, aliisve diebus ut supra privilegiatis, prouti ritus diei postulat, cum commemoratione de Sancto vel Beato et quidem sub unica conclusione cum Oratione diei in duplicibus primae et secundae classis; aliis autem diebus commemoratio de Sancto vel Beato fiat sub distincta conclusione post orationem diei.

IV. In Ecclesiis ubi adest onus celebrandi Missam conventualem, vel parochialem cum applicatione pro populo, eiusmodi Missa de occurrente Officio nunquam omittenda erit.

V. Si Pontificalia Missarum de Festivitate ad thronum fiant, haud Tertia canenda erit, episcopo paramenta sumente, sed Hora Nona: quae

tamen Hora de ipso Sancto vel Beato semper erit; substitui nihilominus eidem Horae de die pro satisfactione non poterit.

VI. Quamvis Missae omnes vel privatae tantum impediri possint, semper nihilominus secundas Vesperas de ipsa Festivitate solemniores facere licebit absque ulla commemoratione; quae Vesperae tamen de Festivitate pro satisfactione inservire non poterunt.

VII. Aliae functiones ecclesiasticae praeter recensitas, de Ordinarii consensu, semper habere locum poterunt, uti Homilia inter Missarum solemnia, vel vespere Oratio panegyrica, analogae in honorem Sancti vel Beati fundendae preces, et maxime solemnis cum Venerabili Benedictio. Postremo vero Tridui vel Octidui die Hymnus *Te Deum* cum versiculis *Benedicamus Patrem, Benedictus es, Domine exaudi, Dominus vobiscum* et oratione *Deus cuius misericordiae* cum sua conclusione nunquam omittetur ante *Tantum ergo* et orationem de Ssmo Sacramento.

VIII. Ad venerationem autem et pietatem in novensiles Sanctos vel Beatos impensius fovendam, Sanctitas Sua, thesauros Ecclesiae aperiens, omnibus et singulis utriusque sexus Christifidelibus qui vere poenitentes, confessi ac Sacra Synaxi refecti, ecclesias vel oratoria publica, in quibus praedicta triduana vel octiduana solemnia peragentur, visitaverint, ibique iuxta mentem eiusdem Sanctitatis Suae per aliquod temporis spatium pias ad Deum preces fuderint, indulgentiam plenariam in forma Ecclesiae consueta, semel lucrandam, applicabilem quoque animabus igne piaculari detentis benigne concedit: iis vero qui corde saltem contrito, durante tempore enunciato, ipsas ecclesias vel oratoria publica inviserint, atque in eis uti supra oraverint, indulgentiam partialem centum dierum semel unoquoque die acquirendam, applicabilem pari modo animabus in purgatorio existentibus, indulget.

Die 22 maii 1912.

Fr. S. Card. MARTINELLI, *Praefectus.*

L. ✠ S.

† Petrus La Fontaine, Ep. Charystien, *Secret.*

II.

SOCIETATIS MISSIONARIORUM SACRATISSIMI CORDIS IESU.

DUBIA.

Hodiernus redactor calendarii Societatis Missionariorum sacratissimi Cordis Iesu de consensu sui Rmi Procuratoris generalis, a sacra Rituum Congregatione humillime petiit solutionem insequentium dubiorum, nimirum:

I. Lectiones II Nocturni in festo S. Agnetis V. M. suntne historicae, ita ut legi possint et debeant tanquam IX lectio si idem festum ob occurrentiam festi superioris ritus vel dignitatis simplificetur?

II. In Completorio post II Vesperas Dominicae Palmarum debentne dici preces, quando in Vesperis facta sit commemoratio duplicis die sequenti occurrentis, proindeque simplificati?

III. In locis in quibus festum Beati Gasparis del Bufalo, Confessoris, recolitur sub ritu duplici maiori vel minori, dicendaene sunt lectiones I Nocturni propriae, an potius de Scriptura occurrente?

IV. 1° Antiphonae et psalmi ad Matutinum Commemorationis omnium Ss. Romanorum Pontificum, e communi Apostolorum desumpta, itane censenda sunt propria ut recitari debeant etiam si eiusmodi festum celebretur sub ritu duplici maiori vel minori; an potius, utpote de communi desumpta, cedere debent antiphonis et psalmis de feria?

2° Idemque estne dicendum de responsoriis I Nocturni, ita ut, omissis lectionibus de Scriptura occurrente, recitandae sint lectiones « Laudemus viros » de communi?

V. Infra octavam Commemorationis solemnis sanctissimi Corporis D. N. I. C., si fiat commemoratio duplicis simplificati, debentne adiungi tertia oratio, an potius omitti?

VI. 1° In Missis de vigilia vel de feria propriam Praefationem non habente, dicendane est Praefatio propria festi vel octavae cuius factum sit officium?

2° Itemque in eisdem Missis dicendumne est *Credo* ratione festi vel octavae symbolum habentis?

VII. In Missis pro Sponsis, sicut in aliis Missis votivis ex privilegio celebratis, in duplicibus adiungendane est tertia oratio?

Et sacra Rituum Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, audito Commissionis Liturgicae suffragio, re sedulo perpensa, ita rescribendum censuit:

Ad I. Affirmative.

Ad II. Negative.

Ad III. Serventur propriae, si fuerint concessae, iuxta novas Rubricas, tit. I, n. 4.

Ad IV. Quoad 1um affirmative ad primam partem, negative ad secundam. - Quoad 2um affirmative.

Ad V. Omittatur tertia Oratio.

Ad VI. Quoad 1um affirmative. – Quoad 2um negative.

Ad VII. Negative.

Atque ita rescripsit ac declaravit, die 24 maii 1912.

Fr. S. CARD. MARTINELLI, *S. R. C. Praefectus.*

L. ✠ S.

† Petrus La Fontaine, Episc. Charystien, *Secretarius.*

SACRA ROMANA ROTA

LAUSANEN. ET GENEVEN.

DIFFAMATIONIS.

Pio PP. X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno nono, die 16 martii 1912, RR. PP. DD. Michaël Lega Decanus, Ponens, Iosephus Alberti et Petrus Rossetti Auditores de Turno, in causa « Lausanen. et Geneven. - Diffamationis », *instante Rev.* Clino Crosta, *repraesentato per legitimum procuratorem Hadrianum Aloisi-Masella, advocatum, adversus Rev.* Regynaldum Fei, *Ordinis PP. Praedicatorum, interveniente et disceptante in causa Rev. Promotore Iustitiae, sequentem tulerunt* incidentalem sententiam, *tum de interventu in Causa ex parte P. Procuratoris generalis Ordinis, tum de iure reconventionis adversus actorem ex parte Rev. P. Fei.*

Sacerdos Clinus Crosta apud H. S. O. actionem instituit adversus Regynaldum Fei, in Ordine FF. PP. professum, quia hic in suo opere *Theologia Moralis* edito typis Marietti, in duabus adnotationibus adiectis, nonnulla asseruit quae sibi Clinus Crosta valde iniuriosa esse censuit.

Sed hodierna actione agitur de duplici quaestione in principalem incidente, quarum altera instituitur ab Actore qui ius sibi vindicat conveniendi in iudicium P. Procuratorem generalem Ordinis, ut respondeat

de damnorum refectione in quam forte P. Regynaldum condemnari contingerit. - Secunda quaestio proponitur a P. Regynaldo qui contendit se graviter diffamatum fuisse ab Actore, et hunc actione reconventionali impetere intendit. Quum Actoris procurator postulaverit quaestionem proponi per *dubia*, hoc indultum fuit a Rmo Ponente, et concordata fuerunt haec *Dubia*: « 1° An Actori competat quoque actio in Rmum « P. Procuratorem generalem Ordinis Praedicatorum pro eventuali dam- « norum refectione, in casu? - 2° An admittenda sit reconventio in Acto- « rem, in casu? ».

Pro resolutione prioris questionis incidentis in casu, animadverrunt Domini, principalem actionem in hoc consistere, iuxta concordatam rogandi formulam, nempe: « An constet de diffamatione ex parte P. Fei « adversus Clinum Crosta, adeo ut locus sit applicationi poenarum et « refectioni damnorum in casu? »; quare non est tantum res de poenarum applicatione, sed etiam de damnis reficiendis. Nam si ageretur tantum de poenis, certe haec repeti non valerent nisi a convento P. Regynaldo, praecipiente *Regula 76 Iur.*, in VI: « Delictum personae non debet « in detrimentum ecclesiae redundare ».

Sed res est etiam de damnis oeconomicis; et haec, si reficere non valeat P. Regynaldus, repeti iure valent ab ipso Ordine cuius membrum est P. Regynaldus. Inquam - si haec reficere non valeat P. Regynaldus - quia in suis animadversionibus P. Procurator generalis Ordinis admittit Patrem Fei, sicut et alii Patres in Universitate Friburgensi professores, in conditionibus specialibus versari, rerum necessitate compellente, et pro casibus emergentibus ampliori, quoad paupertatis votum, frui licentia quam Fratres qui in conventu degunt. Isti enim cum venia Superiorum, ex lectionum stipendio aut aliorum laborum fructu, libris emendis, itineribus, aliisque vitae necessitatibus sustinendis, ipsi providere debent: unde ab ipsis Ordo nil recipit, nec pro ipsis ergo respon dere tenetur.

Verum, has esse peculiares conventiones aut facultates, animadverterunt Domini, quas, utpote secretas et privatas, attendere non tenetur Actor, cum aliud statuat ius commune. Et hoc cum communi DD. ita explicat Reiff., *De iudic.*, n. 18 et seqq.: « Quaeritur utrum habens actio- « nem contra religiosum, debeat ipsum convenire aut potius monaste- « rium eius? - Resp. 1° in causis civilibus non est conveniendus Reli- « giosus, sed monasterium eius... ratio est clara, quia monachus aut « religiosus solemniter professus, nihil habet proprium; sed quidquid « acquirit, acquirit monasterio... Nihilominus in causa criminali sive ex

« delicto, convenitur ipse religiosus, non vero monasterium ... dummodo « non agatur contra monasterium quoad poenam pecuniariam, eo quod « proprio careat ». Quae postrema verba respondent adamussim animadversionibus Procuratoris generalis; quia si P. Regynaldus, in casu, proprio non careat peculio et quibusdam opibus disponere valeat, est res proveniens ex facto exceptionali et privilegiato, quod ipsi Ordini tantum cognitum esse poterat. Quare si Ordo adigatur a iudice respondere pro suo alumno ad normam iuris communis, hoc non prohibet quominus ex specialibus conventionibus alumnus ipse damna sustinere cogatur, proindeque adigatur refundere pecuniam quam pro ipso Ordo solvit.

Neque exinde Domini exprobare intendunt eiusmodi privatum peculium: et hoc permitti posse probat, adductis auctoritatibus, Bouix., *De iure regular.*, t. 2, pag. 511 et seqq. Sed voluerunt insuper adnotatum Domini quod docet Schmalz., *De iudic.*, n. 38, aiens: « 2° Si, studiorum aut alio- « rum negotiorum causa, e monasterio procul absit, tali enim casu (reli- « giosus), si spolii vel iniuriae illatae vel alterius causae necessitas exigat « agere in iudicio, valet ex licentia praelati praesumpta ... 7° in causa « delicti proprii, nam ex hoc non monasterium sed religiosus delinquens « conveniendus est; his casibus, religioso subeunti iudicium, si peculium « sibi a praelato concessum non habeat, necessarias expensas submi- « nistrare monasterium debet, ne, his deficientibus, a prosequutione « causae in qua agere et respondere iura concedunt, cessari debeat ». Quare Actoris non interest inquirere an reus conventus habeat, et in quali mensura, peculium; sed in ius vocat, normas secutus iuris communis, Ordinis generalem Procuratorem, quippe qui personam habet pro Ordine ad agendum et respondendum, vi sui officii.

Quo vero ad ultimam excusationis causam a Procuratore generali adductam, nempe ex concessa facultate imprimendi librum non obligari Ordinarium seu Superiorem hanc indulgentem, sive directe, sive indirecte seu subordinate, ad damna reficienda quae ex libri impressione forte derivare possent ob introductum iudicium ***iniuriarum***, adverti debet, hoc verum esse si agatur de Ordinario qui sacerdoti aut fideli cuicumque facultatem concedat imprimendi librum ad normam art. 35, Constit. ***Officiorum et munerum***, praescribentis: « Approbatio librorum « quorum censura, praesentium decretorum vi, apostolicae Sedi et RR. « Congreg. non reservatur, pertinet ad Ordinarium loci in quo publici « iuris fit ». Obiectum autem et scopus huius adprobationis a Constitut. ***Sollicita ac provida*** Benedicti XIV, ab ipsa Const. ***Officiorum et munerum*** confirmata, determinatur ad hoc « ut fideles arceantur a lectione librorum « ex quibus incauti et simplices detrimenti quidpiam capere possint,

« imbuique opinionibus et doctrinis quae vel morum integritati vel catho-
« licae religionis dogmatibus adversantur ». Si vero res est de religiosis, in subsequenti articulo 36 Constit. *Officiorum et munerum* cavetur: « Regu-
« lares praeter episcopi licentiam meminerint teneri se, S. C. Tridentini
« decreto, operis in lucem edendi facultatem a praelato cui subiacent, obti-
« nere. Utraque autem concessio, in principio et fine operis, imprimatur ». Et in decreto Conc. Trid. expresse cavetur, licentiam petendam esse a Superioribus regularibus, *recognitis per eos libris iuxta formam suarum ordinationum*. Quare seposita modo quaestione quae agitatur a commentatoribus interpretantibus hunc articulum 36, Constit. *Offic. et muner.*, veluti a Card. Gennari, a Genicot, a Wermeerschs, a Pennacchi, nempe an prohibitio se extendat ad libros cuiuscumque generis, uti iussit Clemens VIII applicans decretum Conc. Trid., vel potius se referat ad libros tantum qui vi Constit. *Offic. et muner.* edi non possunt sine venia Superioris (et tenemus hodie prohibitionem hisce limitibus contineri), ad rem nostram hoc certum est, regulares speciali iure teneri *iuxta formam suarum ordinationum*, uti iussit Conc. Trid. Et hoc iure merito: quia religioso, qui *nec velle habet nec nolle*, uti praecipit Bonifacius VIII in cap. *Si religios. de elect.* in VI, fas non est librum in lucem edere, nisi hoc lubeat Superiori regulari, cuius est praeter doctrinae puritatem et integritatem, perpendere consectaria inter cives in ordine etiam oeconomico et civili forte sequutura, cuius effectus sustinere, seu pati, Ordo ipse tenetur, quatenus, sive in iudicio sive extra iudicium, de eisdem respondere debet. Unde ipsum, seu eius Procuratorem generalem, pro regulari coram iudice agere et respondere debere, plane sequitur.

Ad alteram quaestionem quod attinet, Domini perpenderunt ipsam sub duplici adspectu esse considerandam, nempe:

1° An ex iure communi apud iudicem delegatum possit reus reconvenire actorem:

2° An idipsum possit in stylo Rotae.

Et quoad *primum*, ex iure communi, ope iurisprudentiae inducta est regula quae tenet « iudicem actionis esse quoque iudicem reconventionis, non secus ac exceptionis »; sive agatur de iudice ordinario sive de delegato, uti explicat Reiff., *De for. compet.*, num. 145, cum communi, argum. c. 21, § 3, *De offic. deleg.* Ratio est quia reconventio est revera nova actio, et in hoc differt ab exceptione; quia reus novam instituit actionem et fit actor, non quia probare debet facta ab eo asserta, quo sensu etiam reus excipiendo fit actor, sed revera reconventio novam continet petitionem et non simplicem defensionem uti fit per exceptionem.

Ast hoc habet proprium reconventio, unde discriminatur a coeteris actionibus, quod habet arctam connexionem cum actione principaliter instituta, cuius vis limitatur in eius executione si ei opponatur reconventio, siquidem enascitur quaedam compensatio inter actionem ab actore propositam et reconventionem a reo obiectam. Quare utiliter ab eodem iudice cognoscitur de actione et de reconventione, quia uno iudicio veluti definitur duplex quaestio cum minore temporis dispendio, et inutiles evitantur expensae necnon inutiles circuitus; siquidem in exequutione habeatur vel plena vel saltem ex parte iurium et rerum utrinque expetitarum compensatio. Unde constituta est regula « causas connexas non debere scindi », argum. 11, *nulli.* Cod. *De iudic.* et 3 ff., *De iuris. omn. iud.* et cc. 21, § 23, *De off. deleg.* et 3, *De donat. inter vir. et uxor.* Quamobrem princeps qui delegat causam, intelligitur in rescripto concedere potestatem etiam cognoscendi causas vere connexas et potissimum reconventionem, ob iuris regulam superius expositam. Quocirca, quamvis iurisdictio delegata sit stricti iuris ita ut non comprehendat nisi expressa in rescripto, c. 22, *cum dilectio, de rescript.*, nihilominus hoc non procedit in connexis ob iuris praeceptum.

Ast in themate obiici posset non intelligi vera reconventio, quia versamur in criminalibus, in quibus compensatio cum intelligi vix possit, ita urgenda non est ea connexio causarum de qua loquuti sumus. Sane in iure quoque romano invaluit regula quod reus debet se de criminibus impactis excusare, et hoc non praestare si alios de iisdem vel aliis criminibus accuset, uti argumentatur Ulpianus in l. 5 ff. *De public. iudic.* ita eleganter rem explicans: « Is qui reus factus est, purgare se debet, « nec potest accusare antequam fuerit excusatus; constitutionibus enim « observatur ut non relatione criminum sed innocentia reus purge- « tur ». Et hoc, in genere, indubitati iuris est. Sed quum res est de crimine *iniuriarum*, seu de diffamatione, aliud asseri debet: nam iniuriae non cognoscuntur in iudicio, nisi a parte quae iniurias passa est deducantur; scilicet, hoc delictum dicitur iure communi romano *privatum;* e contra Ulpianus loquitur *de delictis publicis*, quorum animadversio integrae reipublicae spectare et interesse dignoscitur; ex adverso *in privatis*, actio dicitur *privata*, et non attenditur nisi moveatur ab eo cuius interest, prouti accepta est iure civili romano et canonico. Quare *in iniuriis*, non secus ac in aliis negotiis civilibus, datur compensatio. Schmalz., *De mut. petit.*, n. 11, ita quaestionem explanat: « Excipe (nempe « a regula generali compensationem in criminalibus denegante) quando « prosequitur suam vel suorum *iniuriam;* tunc enim reaccusationem « leges concedunt cuivis et consequenter etiam adversus accusatorem

« suum ». Et hoc aperte iubet lex 19 Cod. *qui accus. non poss.* - Ex alio etiam capite fluit nostra conclusio, si nempe perpendatur, illud esse proprium actionis iniuriarum ut haec tollatur si iniuria passus utatur *retorsione*, aliam iniuriam inferens in adversarium; ita perpendit Reinff., tit. *De iniur.*, n. 27; et hoc sensu intelligenda est regula ab Innocentio III enunciata *de adulter.*, c. 7 « cum paria crimina, compensatione mutua « deleantur », et hoc fit *in delictis privatis*. Idem docent in tit. *De iniur.* Engel, Schmalgz. et explicat late divus Alphonsus *Theolog. mor.*, III, 999.

Quoad *alterum* adspectum quaestionis, seu stylum nostri S. Tribunalis, animadverterunt Domini, iam explicatum principium, nempe delegationem esse stricti iuris et stricte intelligendam iuxta textum rescripti, probari innumeris decisionibus. Sed inquirentes specialiter de reconventione, ut nempe pateat an stylus Rotae fecerit exceptionem quam admisit ius commune ob connexionem causarum vi reconventionis, adnotarunt quod *in Antiquis* decisionibus Domini Auditores fuisse videntur dubii in hoc puncto, uti patet ex decis. 2 *de mut. petit.* Et ratio fertur ibi, quia Auditoribus S. Palatii nimis facile erat interrogare, seu interpellare ipsum Papam. Ius vero reconveniendi in eodem iudicio recognoscitur ex causa 19, dub. 3, *Fastoli*. Quare in ipsis *Antiquis* decisionibus videmus certam interpretationem fieri de voluntate Papae committentis, si agatur de *iniuriis*. Statuitur enim regula in decis. 3, *de iniur. et damn. dat.* in *Antiquis*, quod reconvenire potest reus actorem coram eodem Auditore impetrato super iniuriis, et citatur Decret. *Dispendia. de rescr.*, in VI. Ratio in promptu est: quia iniuria continet quamdam vehementem provocationem, scilicet provocat *ad retorquendum*, quocirca gravitas iniuriae ex una parte mensurari non potest, nisi ex alia parte provocationis vis seu mutuae iniuriae pensatae sint.

Posteriore aetate, cum semper Auditores receperint ex commissione potestatem causam cognoscendi usque ad sententiam definitivam, retentum fuit unica commissione intelligi delegatam potestatem cognoscendi causas incidentes cum principali connexas, uti docet De Luca, *De iudic.*, Disc. 32, *de Audit. Rot.*, n. 7; et in pluribus decisionibus, uti in decis. 170, n. 24, Decis. 209, n. 9 et 11: et decis. 204, n. 11, P. VI, *Recent.* firmatur regula, videndum esse in eodem iudicio etiam de reconventione, dummodo reus reconveniens in promptu habeat paratas probationes pro explicanda reconventione: secus vero si reconventio retardaret iudicii expeditionem: et planum est ex ipsa intentione iuris communis.

Haec conclusio maiorem habet firmitatem in novo stylo quo utimur post Constit. *Sapienti consilio:* hodie enim una commissio sufficit pro examinanda in Rota causa delegata in secunda, in tertia et ulteriori

instantia, si opus sit; secus ac antea, cum nova commissio requirebatur pro secunda et ulteriori instantia instituenda in Rota. Quare hodie omni procul dubio in rescripto commissionis quod comprehendit facultatem iudicandi causam etiam in altera instantia, multo magis continetur facultas cognoscendi causas omnes incidentales et reconventionales, ne scilicet scindatur connexio causae.

Hisce igitur omnibus perpensis, Christi nomine invocato, Nos Auditores de turno pro tribunali sedentes, et solum Deum prae oculis habentes, dicimus, declaramus et sententiamus, competere Actori actionem quoque in Rmum P. Procuratorem generalem O. FF. PP. pro eventuali refectione damnorum in casu; itemque, admittendam esse reconventionem in casu; scilicet ad utrumque dubium respondemus: *Affirmative.*

Romae, in sede Tribunalis S. R. R., die 16 Martii 1912.

M. Lega, Decanus, *Ponens.*
Ios. Alberti.
P. Rossetti.

Sac. T. Tani, *Notarius.*

DIARIUM ROMANAE CURIAE

S. CONGREGAZIONE DEI RELIGIOSI.

NOMINE.

5 Giugno 1912. — In seguito a concorso, sono stati nominati Officiali della Sacra Congregazione dei Religiosi i Reverendi D. Aldo Laghi, D. Francesco Lazzara e D. Ernesto Jallonghi.

SACRA CONGREGAZIONE DEI RITI.

CONGREGAZIONE ANTIPREPARATORIA.

Il giorno 4 Giugno 1912, presso l'Emo e Revmo Sig. Cardinale Domenico Ferrata, Ponente nella Causa di Beatificazione e Canonizzazione del Ven. Servo di Dio Francesco de Castillo, Sacerdote professo della Compagnia di Gesù, fu tenuta la Congregazione dei Sacri Riti Antipreparatoria; nella quale dai Rmi Prelati e dai Consultori Teologi fu discusso il dubbio sopra l'eroismo delle virtù esercitate dal medesimo Ven. Servo di Dio.

SEGRETERIA DI STATO.

NOMINE.

La Santità di Nostro Signore Pio Papa X, desiderando contribuire alla maggiore solennità del Congresso Eucaristico che si terrà a Vienna nel prossimo mese di settembre, in data 30 maggio 1912 si è benignamente degnata di destinare il Signor Cardinale Guglielmo van Rossum a presiedere detto Congresso coll'alto titolo di Legato Pontificio.

Con biglietti della Segreteria di Stato, il Santo Padre si è degnato di nominare:

30 Maggio 1912. — L'Emo Sig. Card. Ludovico Billot, *Protettore dell'Istituto dei Padri Missionari di « Notre-Dame de la Salette ».*

9 Giugno. — Lo stesso Emo Sig. Card. Ludovico Billot, *Protettore delle Suore Ausiliatrici delle anime del Purgatorio.*

Con biglietti e con brevi della Segreteria di Stato, il Santo Padre si è degnato di nominare:

Assistente al Soglio Pontificio:

20 Maggio 1912. — Mons. Gisleno Veneri, Vescovo di Acquapendente.

Protonotario Apostolico ad instar participantium:

24 Maggio 1912. — Il Rev. Francesco Saverio Irastorza y Loinaz, Vicario Generale di Ciudad-Real.

Prelati domestici di S. S.:

15 Maggio 1912. — Il Rev. Carlo Solci, Decano dei Parroci di Mantova.

— Il Rev. Dott. Giovanni Biden, Rettore della Chiesa Cattedrale di Buffalo.

23 Maggio. — Il Rev. Canonico Biagio di Jaszowski, Professore di Diritto Canonico e di Pedagogia nell'Università di Leopoli.

24 Maggio. — Il Rev. Eligio Fernandez Alcazar, Promotore fiscale ecclesiastico di Ciudad-Real.

3 Giugno. — Il Rev. Dott. Giuseppe Mausbach, Seniore della Facoltà Teologica di Münster.

ONORIFICENZE.

Con biglietti e con brevi della Segreteria di Stato, il Santo Padre si è degnato di conferire le seguenti onorificenze:

La Gran Croce dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

2 Giugno 1912. — Al Sig. Capitano Conte Augusto de Couëssin, attuale Capo del Reggimento degli Zuavi Pontifici.

La Commenda con placca dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

6 Giugno 1912. — Al Sig. Antonio Maréchal, primo magistrato di Collex-Bossy.

La Commenda dell'Ordine Piano:

2 Giugno 1912. — Al Sig. Capitano Barone Alain de Charette.

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

31 Maggio 1912. — Al Sig. Giuliano Mack, Presidente dell'« Association Amicale des Anciens Élèves des Frères des Écoles chrétiennes et de l'École Saint-Joseph », di Digione.

Il Cavalierato dell'Ordine Piano:

21 Maggio 1912. — Al Sig. Onorato De Winde, Segretario dell'Associazione Cattolica di Bruxelles.

2 Giugno. — Al Sig. Maurizio de Rean, già Tenente nel Reggimento degli Zuavi Pontifici.

— Al Sig. Giorgio du Prè de Saint-Maure, già Sotto-Ufficiale nello stesso reggimento.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

21 Maggio 1912. — Al Sig. Giovanni Brac de la Perrière, Presidente dell'Unione delle Società Cattoliche di ginnastica e di tiro della regione Lionese.

30 Maggio. — Al Sig. Dott. Giuseppe Magne, Fondatore dell'« École Montalembert » a Limoges.

— Al Sig. Gastone Fougeras-Laverynolle, Presidente della suddetta scuola.

1 Giugno. — Al Sig. Giacomo Prendergast, dell'archidiocesi di Boston.

— Al Sig. Avv. Enrico Cunningham, della stessa archidiocesi.

— Al Sig. Pietro Onorato Fortin, della diocesi di Bayeux.

7 Giugno. — Al Sig. Teofilo Charpin, dell'archidiocesi di Aix.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe militare:

31 Maggio 1912. — Al Sig. Carlo Philippovic, Capitano nell'esercito Austriaco.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

7 Giugno 1912. — Al Sig. Sesostris Sidarouss Bey, Professore di diritto civile nell'Istituto Khediviale del Cairo.

NECROLOGIO.

Maggio 1912. — Mons. Giacomo Corbett, Vescovo di Sale nell'Australia.

2 Giugno. — Mons. Giulio Firczak, Vescovo di Munkács, di rito greco ruteno.

— Mons. Casimiro Vic, Vescovo titolare di Metellopoli e Vicario Apostolico del Kiang-Si Orientale.

3 Giugno. — Mons. Prospero Maria de Bonfils, Vescovo di Mans.